

GDK: 327:922:923

UREJENOST DELOVIŠČ PO SEČNJI IN SPRAVILU V ZASEBNIH IN DRŽAVNIH GOZDOVIH

Simon KOVAČ*

Izvleček

Delovišče mora biti po končani sečnji in spravi urejeno v skladu s Pravilnikom o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravi in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov. Za ugotavljanje tega stanja je pristojen revirni gozdar Zavoda za gozdove Slovenije. Analiza urejenosti delovišč po končani sečnji in spravi je pokazala, da so delovišča v zasebnih gozdovih mnogokrat pomanjkljivo urejena. V državnih gozdovih pravilnik upoštevajo v večji meri kot v zasebnih gozdovih, kar je posledica dobre organiziranosti in sodelovanja lastnika gozdov s stroko.

Ključne besede: državni gozdovi, zasebni gozdovi, pravilnik, delovišče, nadzor, sečnja, izdelava.

THE STATE OF A WORKING SITE AFTER FELLING AND SKIDDING IN PRIVATE AND STATE FORESTS

Abstract

After felling and skidding a working site must be cleared up in accordance with the Regulations on the execution of felling, clearance of wood residue, skidding and stacking of forest timber assortments. A district forester of the Slovenian Forest Service is responsible for the condition of a working site. An analysis of working sites after felling and skidding shows that the condition of working sites in private forests is often inadequate. This is attributable to different views of owners about the forest as part of their farm or their assets. In state-owned forests the above regulations are followed to a larger extent than in private forests due to a high level of organisation and co-operation between forest owners and the Forest Service.

Key words: state-owned forests, privately-owned forests, regulations, working site, control, felling, primary conversion

1 UVOD

Kakovost dela pri pridobivanju lesa se med drugim kaže tudi v urejenosti sečišč po končani sečnji in spravi lesa.

Pravilnik o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravi in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov (1994) med drugim določa, da je sečišče urejeno če so:

- posekana vsa drevesa, ki so bila pri sečnji ali spravi močneje poškodovana; - iz gozda spravljeni vsi gozdni lesni sortimenti;
- veje in vrhači iglavcev razžagani in zloženi na kupe tako, da prekrivajo svoje debelejše konce;
- obeljeni panji smreke, bora in bresta;
- pri redčenju ali panjevski sečnji debelejše veje listavcev razžagane in razprostrate po gozdnih tleh;
- pri pomladitvenih sečnjah sečni ostanki zloženi tako, da ne ovirajo razvoja mladja;
- po končanem poseku za umetno obnovo sečni ostanki primerno razžagani in zloženi v redi ali kupe tako, da je površina pripravljena za sajenje;
- odpravljene poškodbe na gozdnih tleh in gozdnih vlakah, ki predstavljajo nevarnost za pričetek erozije in če so odstranjeni vsi sečni ostanki iz strug potokov in hudournikov;
- sečni ostanki odstranjeni z gozdnih poti in prometnic, z mejnikov, iz kaluž in vodnih virov ter s kmetijskih zemljišč in z zunanjih gozdnih robov;
- odstranjeni vsi nelesni odpadki, ki so nastali pri opravljanju del.

Zavod za gozdove Slovenije mora za vsako sečišče ugotoviti, ali so izpolnjene določbe iz prejšnjega odstavka.

Za analizo urejenosti sečišč smo pregledali 31 sečišč na območju Krajevne enote Laško. 11 sečišč je bilo v državnih, 20 pa v zasebnih gozdovih.

2 OPIS GOZDNOGOSPODARSKIH RAZMER V KRAJEVNI ENOTI LAŠKO

2.1 Zasebni gozdovi v gospodarski enoti Laško

Od 3.532 ha gozdov v GE Laško je v enoti 3.418 ha ali 97% gozdov v zasebni lasti, le 114 ha oz. 3% gozdov pa je v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov. Od 1.487 lastnikov jih ima dobra polovica (52%) gozdno posest veliko le do 1 ha, pa še ta je v povprečju sestavljena iz štirih parcel. V strukturi gozdnih posestnikov je delež pravih kmetov zelo majhen. Prevladujejo polkmetje, ki večino svojega dohodka pridobijo z zaposlitvijo v raznih podjetjih in jim kmetijstvo pomeni le dodaten vir zaslužka. Velik je tudi delež lastnikov, ki se s kmetijstvom sploh ne ukvarjajo, imajo pa gozd zaradi dedovanja, naložbe denarja, ali so gozd dobili v last v postopku denacionalizacije. Povprečna gozdna posest je velika 2,34 ha, kar je celo pod slovenskim povprečjem, ki znaša 2,74 ha. Povprečna velikost gozdne parcele je 0,82 ha.

Veliko število lastnikov kaže tudi na veliko pestrost interesov lastnikov. Razmeroma majhna gozdna posest kaže na majhen interes lastnikov gozdov do kontinuiranega gospodarjenja z gozdovi. Obstaja bojazen, da večina lastnikov upošteva svojo gozdno posest le kot rezervo za izhod iz stiske, brez želje po negovanju gozdov in s tem krepitvi svoje gozdne posesti ob uživanju vmesnih donosov.

Navedeni podatki kažejo na vso težavnost dela revirnega gozdarja v takšnih razmerah. Strokovno delo zlahka zvedeni, vloženi trud in nastali stroški pa lahko ostanejo brez zadovoljivih rezultatov.

2.2 Gozdovi v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov v gospodarski enoti Jurklošter

Skladovi gozdovi v GE Jurklošter zajemajo 1.691 ha. Od tega je 1.629 ha ali 96% gospodarskega gozda in 62 ha ali 4 % varovalnega gozda. Ti gozdovi so strnjeni v eno površino in zajemajo področja Voluša, Tajne in Razkotelce. Povprečni rastiščni koeficient znaša 7,4.

Z gozdom v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov na območju GE Jurklošter operativno gospodari GG Celje.

3 UPOŠTEVANJE PRAVILNIKA O IZVAJANJU SEČNJE, RAVNANJU S SEČNIMI OSTANKI, SPRAVILU IN ZLAGANJU GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV

V zasebnih gozdovih se Pravilnik v povprečju spoštuje manj kot v državnih. Posebej se to vidi v razdrobljeni gozdni posesti, kjer lastniki gozdov niso odvisni od donosa iz gozda. V državnih gozdovih in pri lastnikih z veliko gozdno posestjo navadno ni problemov, ker sodelujejo z revirnim gozdarjem in so s pravilnikom seznanjeni (prilogi 1 in 2).

4 PRIMERJAVA MED UREJENOSTJO DELOVIŠČ V DRŽAVNIH IN ZASEBNIH GOZDOVIH

Delež posekanih zaradi sečnje močnejše poškodovanih dreves je v državnih gozdovih za 3% višji kot v zasebnih gozdovih. Prav tako je višji delež posekanih zaradi sečnje delno poškodovanih dreves (7 %). Do bistvenega razhajanja pride pri neposekanih, a zaradi sečnje poškodovanih dreves. V državnih gozdovih takšnih dreves nisem našel, medtem ko je bilo v zasebnih gozdovih 10% delovišč, kjer so po končani sečnji ostala močnejše poškodovana drevesa. Vsa drevesa v državnih gozdovih, ki so zaradi sečnje ali spravila močnejše poškodovana, po opravljeni sečnji odkaže revirni gozdar in delavci jih posekajo. V zasebnih gozdovih pa lastnik nima interesa odstraniti takih dreves zaradi velikega števila poškodovanih dreves in njihove slabe kvalitete (pogosto le drva). Še posebej se to pojavlja pri tistih lastnikih, ki niso kmetje in zaradi tega tudi dela v gozdu ne opravljajo sami. Nekmetje pogosto za delo v svojem gozdu najdejo drugega izvajalca, ki pa ne gleda na gozdni red, temveč le na ekonomski učinek. Zato tanjša poškodovana drevesa pogostokrat ostanejo, ker jih lastnik zaradi nezainteresiranosti pa tudi zaradi neopremljenosti za delo v gozdu ne more odstraniti.

ZAPISNIK O SKUPNEM PREVZEMU SEČIŠČA

(sumarij zasebnih gozdov v deležih)

Območna enota: CeljeGospodarska enota: Laško - zasebni gozdoviKrajevna enota: Laško Revir: Laško

Oddelek: _____ odsek: _____

Pristojni gozdar ZGS Simon Kovač in pooblaščenec izvajalskega podjetja _____ sta opravila skupni prevzem sečišča v imenovanem odd./ods. in ugotovila sledeče stanje o stopnji urejenosti sečišča.

		da	delno	ne	ni potr.
1	Posekana so zaradi sečnje močnejše poškodovana drevesa	70	20	10	0
2	Odstranjeno je močnejše poškodovano mladovje	10	35	25	30
3	Panji so nizko odžagani	30	70	0	0
4	Panji bresta ter iglavcev razen jelke so obeljeni	50	35	15	0
5	Veje in sečni ostanki so odstranjeni z mladja	15	45	20	20
6	Odstranjeni so sečni ostanki iz strug potokov in hudournikov, poti, stez, kaluž, izvirov, mejnikov in gozdnega roba	35	50	15	0
7	Veje smreke, jelke in bora so zložene na kupe tako, da so prekriti debelejši deli vej, vrhač in neobeljeni sečni ostanki	40	10	10	40
8	Pri redčenju in panjevski sečnji so debelejšje veje listavcev razžagane in razprostrte po tleh	10	60	10	20
9	Po končanem poseku za umetno obnovo so sečni ostanki primerno razžagani in zloženi v redi in kupe tako, da je površina pripravljena za sajenje	0	0	0	100
10	Na stoječih drevesih so minimalne dopustne poškodbe, nastale pri vlačanju hlodovine (upoštevana je dolžina sortimentov in dodatno zavarovana drevesa ob vlakah in pomožnih skladiščih, sanirane so poškodbe na drevesih,...)	95	5	0	0
11	Poškodovane vlake so po končanem delu popravljene	10	35	50	5
12	Poškodovani deli cestišča so popravljene in očiščeni (jaški, propusti, koritnice, mulde, vtočna korita,...)	15	15	10	60
13	Odstranjeni so vsi odpadki uporabljene tehnologije (kante za gorivo, mazivo, pločevinke, gume in ostanki malic,...)	90	5	5	0
14	Ostali objekti v gozdu (jaški, propusti, kašte, krone opornih zidov, mostov, muld, varovalnih kamnov, ograj,...) niso poškodovani	0	0	55	45
15	Pomožna skladišča za les v gozdu so po spravilu počiščena, iz gozda so odpeljani vsi sortimenti	85	10	0	5
16	Upoštevana so dodatna navodila iz gozdnogojitvenega načrta	85	10	5	0
17	Delo v gozdu izvaja lastnik sam	75	5	20	0

ZAPISNIK O SKUPNEM PREVZEMU SEČIŠČA

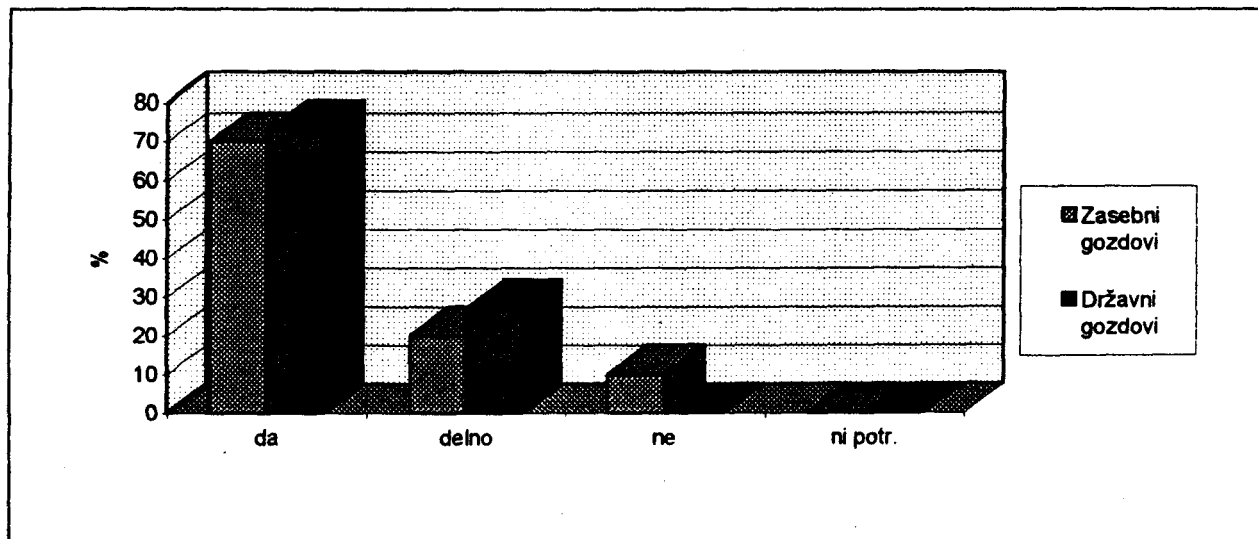
(sumarij državnih gozdov v deležih)

Območna enota: CeljeGospodarska enota: Laško - državni gozdoviKrajevna enota: Laško Revir: Jurklošter

Oddelek: _____ odsek: _____

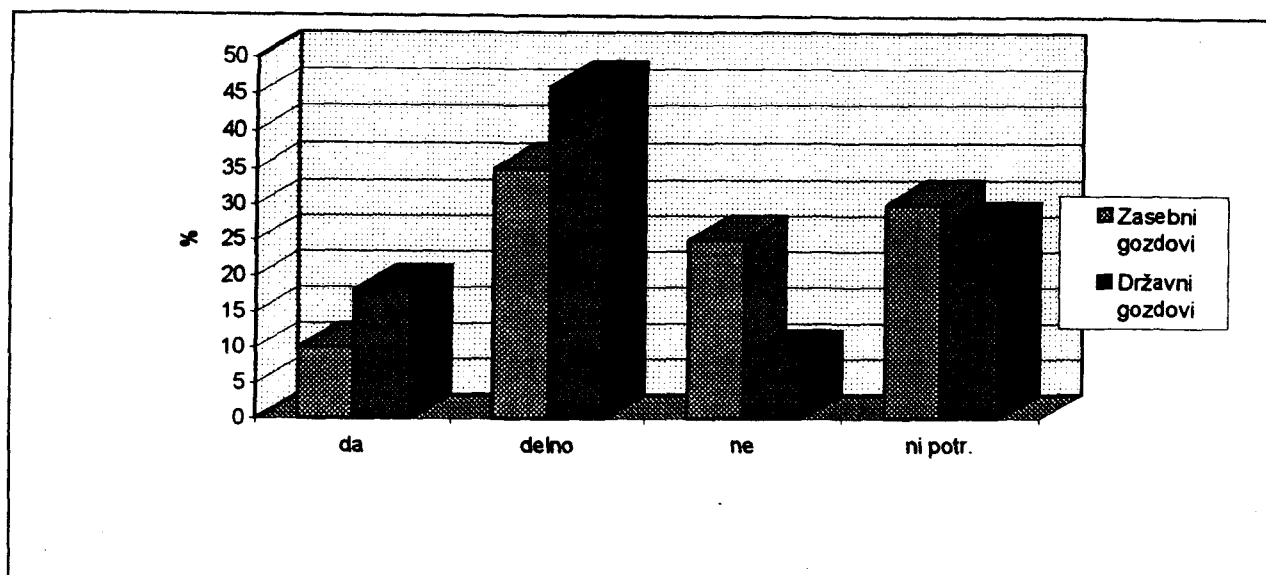
Pristojni gozdar ZGS Simon Kovač in pooblaščenec izvajalskega podjetja _____ sta opravila skupni prevzem sečišča v imenovanem odd./ods. in ugotovila sledeče stanje o stopnji urejenosti sečišča.

		da	delno	ne	ni potr.
1	Posekana so zaradi sečnje močnejše poškodovana drevesa	73	27	0	0
2	Odstranjeno je močnejše poškodovano mladovje	18	46	9	27
3	Panji so nizko odžagani	55	45	0	0
4	Panji bresta ter iglavcev razen jelke so obeljeni	100	0	0	0
5	Veje in sečni ostanki so odstranjeni z mladja	18	55	0	27
6	Odstranjeni so sečni ostanki iz strug potokov in hudournikov, poti, stez, kaluž, izvirov, mejnikov in gozdnega roba	36	46	0	18
7	Veje smreke, jelke in bora so zložene na kupe tako, da so prekriti debelejši deli vej, vrhač in neobeljeni sečni ostanki	82	9	0	9
8	Pri redčenju in panjevski sečnji so debelejšje veje listavcev razžagane in razprostrte po tleh	28	36	0	36
9	Po končanem poseku za umetno obnovo so sečni ostanki primerno razžagani in zloženi v redi in kupe tako, da je površina pripravljena za sajenje	0	0	0	100
10	Na stoječih drevesih so minimalne dopustne poškodbe, nastale pri vlačanju hlodovine (upoštevana je dolžina sortimentov in dodatno zavarovana drevesa ob vlakah in pomožnih skladiščih, sanirane so poškodbe na drevesih,...)	100	0	0	0
11	Poškodovane vlake so po končanem delu popravljene	18	55	9	18
12	Poškodovani deli cestišča so popravljene in očiščeni (jaški, propusti, koritnice, mulde, vtočna korita,...)	64	18	0	18
13	Odstranjeni so vsi odpadki uporabljene tehnologije (kante za gorivo, mazivo, pločevinke, gume in ostanki malic,...)	100	0	0	0
14	Ostali objekti v gozdu (jaški, propusti, kašte, krone opornih zidov, mostov, muld, varovalnih kamnov, ograj,...) niso poškodovani	0	0	100	0
15	Pomožna skladišča za les v gozdu so po spravi počiščena, iz gozda so odpeljani vsi sortimenti	64	36	0	0
16	Upoštevana so dodatna navodila iz gozdnogojitvenega načrta	100	0	0	0
17	Delo v gozdu izvaja lastnik sam	100	0	0	0

Grafikon 1: Posekana so zaradi sečnje in spravila močnejše poškodovana drevesa

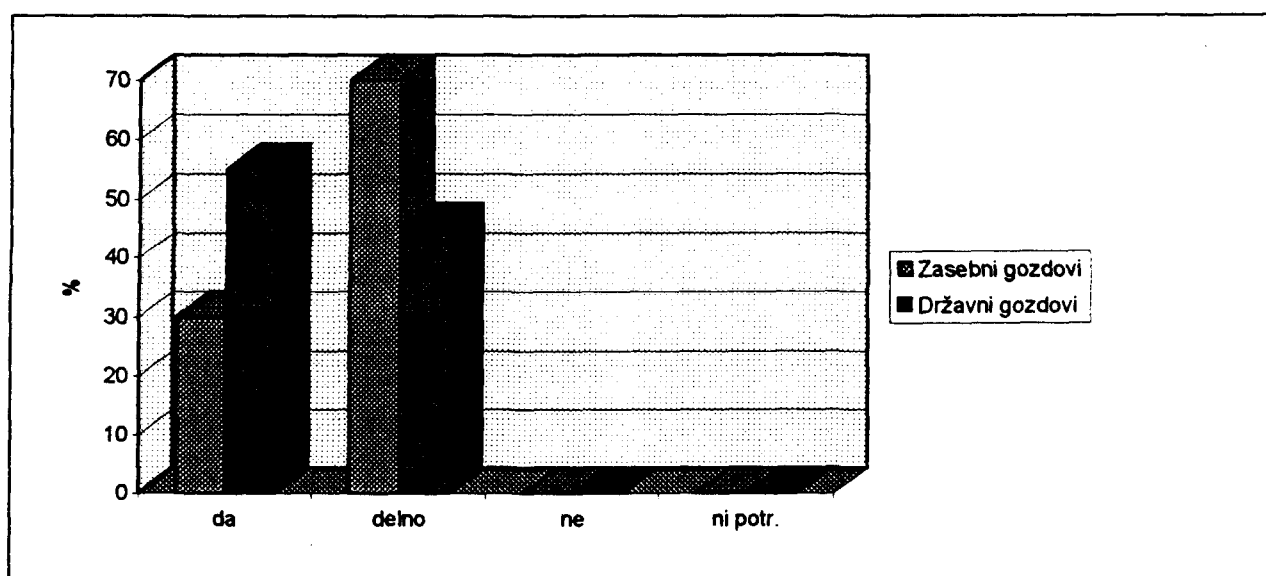
Delež odstranjenega močnejše poškodovanega mladja je v državnih gozdovih višji kot v zasebnih. Tudi delež delno odstranjenega močnejše poškodovanega mladja je v državnih gozdovih višji kot v zasebnih. Delež neodstranjenega močnejše poškodovanega mladja pa je v zasebnih gozdovih višji kar za 14%. Poškodovanega mladja ni bilo treba odstranjevati na 30 % delovišč v zasebnih gozdovih in na 27 % delovišč v državnih gozdovih. V teh primerih mladja ni bilo, zato ga tudi odstranjevati ni bilo treba. Odstranitev poškodovanega mladja narekuje 7. člen Pravilnika o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov.

Grafikon 2: Odstranjeno je močnejše poškodovano mladovje

V zasebnih gozdovih so panji nizko odžagani na 30% delovišč, v državnih gozdovih pa na 55% delovišč. Delno so nizko odžagani na 70% delovišč v zasebnih gozdovih, v državnih gozdovih pa na 45% delovišč.

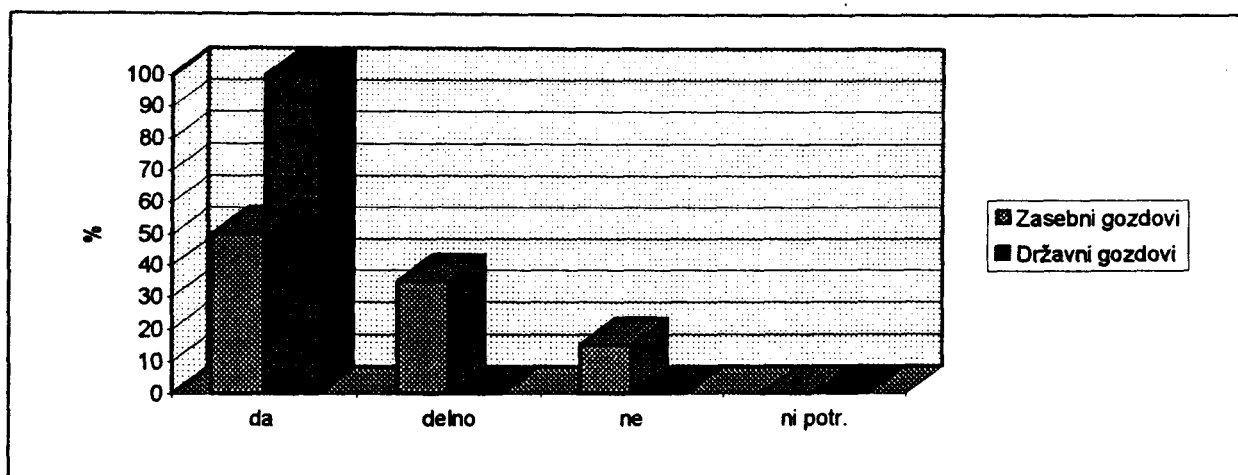
Ti deleži kažejo, da delavci v državnih gozdovih delajo nekoliko bolj v skladu v pravilnikom kot pa kmetje oziroma izvajalci v zasebnih gozdovih. To je posledica izurjenosti ter večjega nadzora v državnih gozdovih. Primerov, da bi bili panji previsoko odžagani, nismo zasledili.

Grafikon 3: Panji so nizko odžagani

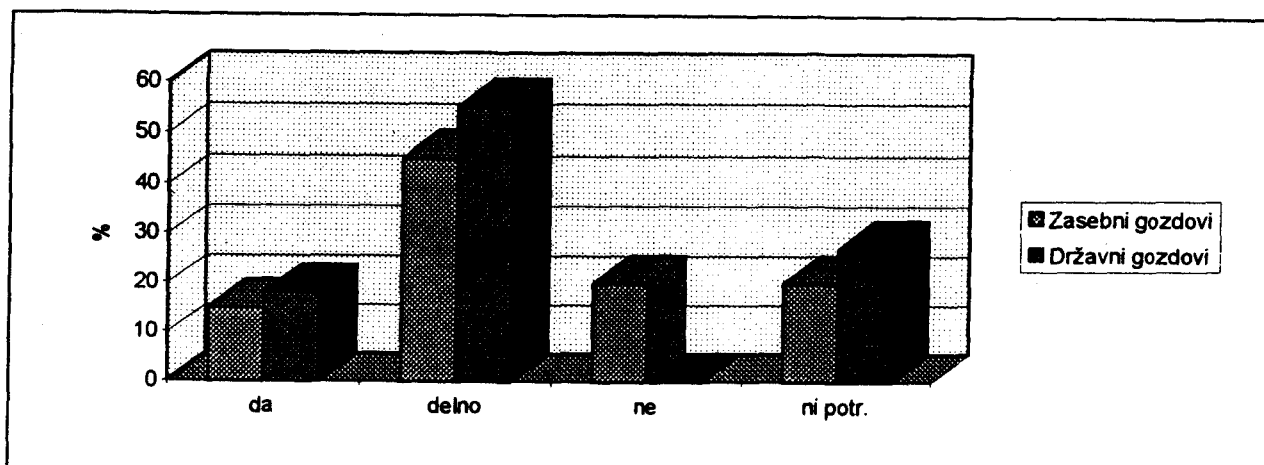
V državnih gozdovih so bili panji bresta ter iglavcev razen jelke obeljeni v vseh primerih. V zasebnih gozdovih so bili obeljeni na 50% delovišč. 35% lastnikov gozdov upošteva 10. člen pravilnika delno, 15% lastnikov pa panjev ni obelilo. Panji niso bili obeljeni predvsem na deloviščih, kjer lastnik gozda ni izvajal sečnje v svojem gozdu sam oziroma tam, kjer vidi lastnik v gozdu le trenutne koristi, ne pa dolgoročne naložbe (gozd kot del kmetije).

Grafikon 4: Panji bresta ter iglavcev razen jelke so obeljeni

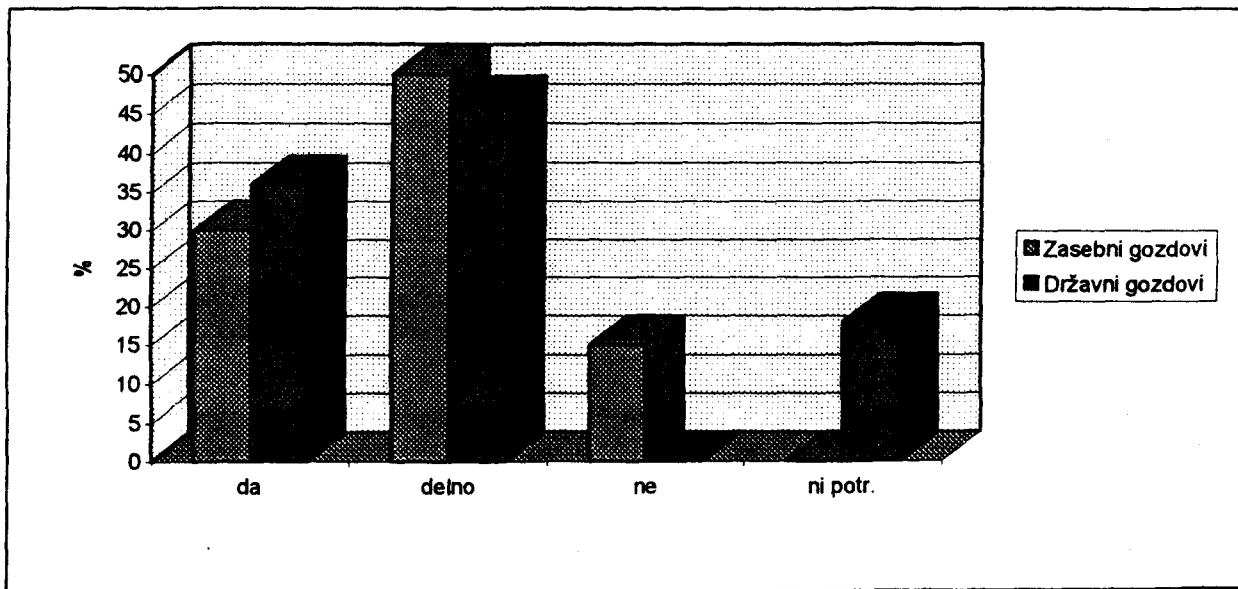
Veje in sečni ostanki so v državnih gozdovih odstranjeni iz mladja na 18% delovišč, medtem ko so v zasebnih gozdovih odstranjeni iz mladja na 15% delovišč. Delno so odstranjeni z mladja v državnih gozdovih na 55% delovišč, v zasebnih pa na 45% delovišč. V državnih gozdovih ni nobenega primera, da bi veje in sečni ostanki ne bili odstranjeni iz mladja, medtem ko je bilo v zasebnih gozdovih takih primerov 20%. Bili so tudi primeri, ko mladja ni bilo, zato tudi vej in sečnih ostankov ni bilo treba odstranjevati.

V zasebnih gozdovih pogostokrat sekajo v zgodnjejesenskem času, ko so cene sortimentov najugodnejše, hkrati pa imajo kmetje veliko dela s pospravljanjem pridelka. Zato v mnogih primerih najprej poberejo le tehnični les, drva pa ostanejo in jih pospravijo v zimskem ali zgodnjespomladanskem času, če jim vremenske razmere to dopuščajo.

Grafikon 5: Veje in sečni ostanki so odstranjeni z mladja

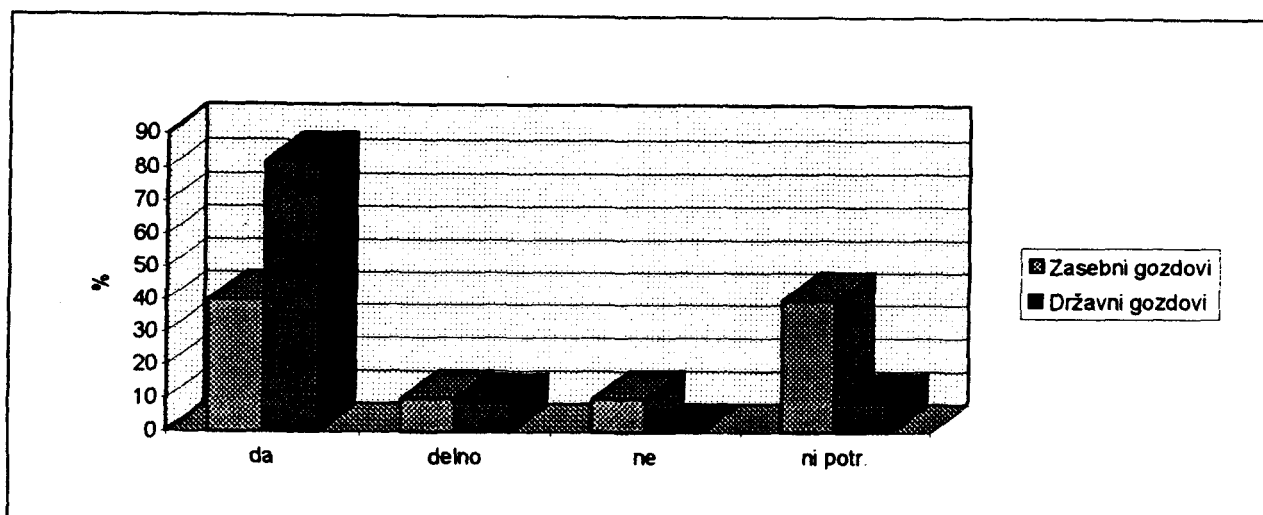
Sečne ostanke iz strug potokov, hudournikov, poti, stez, kaluž, izvirov, mejnikov in gozdnega roba so v državnih gozdovih odstranjevali na 36% delovišč, v zasebnih pa na 35% delovišč. Delno so jih odstranili v državnih gozdovih na 46% delovišč, v zasebnih pa na 50% delovišč. Tu so razlike minimalne. Večja razlika pa se pojavi pri neodstranjenih sečnih ostankih. Primerov neodstranjenih sečnih ostankov v državnih gozdovih ni, medtem ko je primerov, da sečnih ostankov niso odstranili v zasebnih gozdovih 15%. Do take razlike prihaja predvsem zaradi velike razdrobljenosti gozdne posesti. Velika razdrobljenost pogosto vpliva na odprtost z gozdnimi prometnicami, na dolžino gozdnega roba, na število mejnikov ter na število poti in stez. Vsega tega v kompleksu državnih gozdov ni toliko. Državne gozdove odpirajo sistematično. V zasebnih gozdovih pa pogosto prihaja do nesoglasij med lastniki, zato si vsak odpira gozd po svoje. To je s strokovnega vidika popolnoma zgrešeno. Če je število lastnikov veliko (povprečna velikost parcele je 0,82 ha), je stvar še toliko bolj zapletena.

Grafikon 6. Odstranjeni so vsi sečni ostanki iz strug potokov, hudournikov, poti, stez, kaluž, izvirov, mejnikov in gozdnega roba

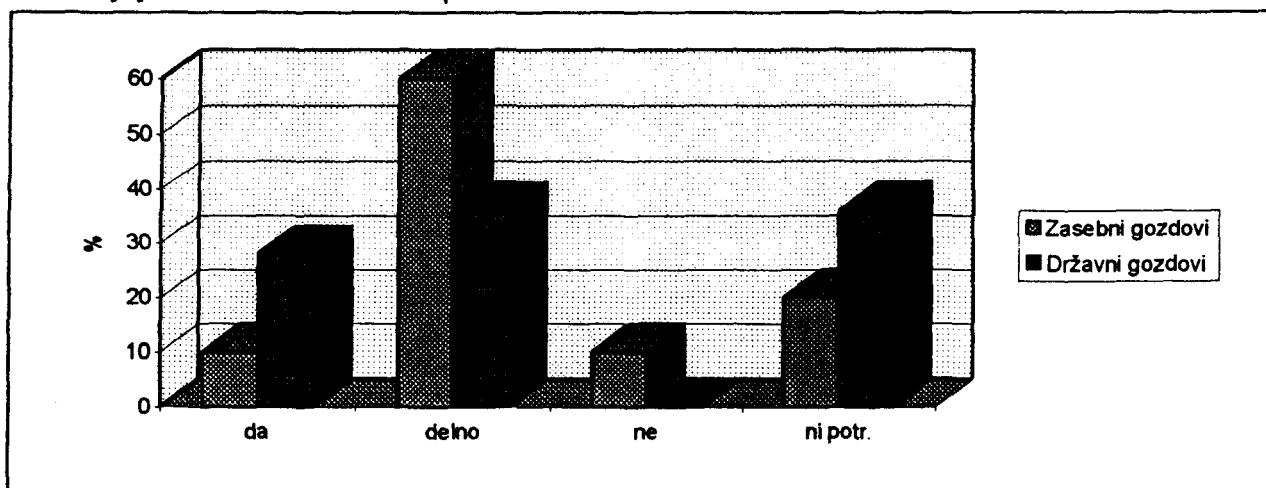
V zasebnih gozdovih so veje smreke, jelke in bora zložene na kupe tako, da so prekriti debelejši deli vej, vrhač in neobeljeni sečni ostanki na 40% delovišč, v državnih gozdovih pa na 82% delovišč. Delno so veje smreke, jelke in bora zložene na kupe v zasebnih gozdovih na 10% delovišč, v državnih gozdovih pa na 9% delovišč. V državnih gozdovih primerov, da veje ne bi bile zložene na kupe v skladu s pravilnikom ni bilo, medtem ko je bilo v zasebnih gozdovih takih primerov 10%. Zanimiv je podatek, da vej smreke, jelke in bora ni bilo treba zlagati v kupe, in sicer v zasebnih gozdovih na 40% delovišč, v državnih gozdovih pa na 9% delovišč. V teh primerih so lastniki gozdov veje in sečne ostanke iglavcev odpeljali domov za steljo. To se pojavlja na razdrobljeni gozdni posesti, kjer imajo kmetje predvsem iglaste gozdove. Ti porabijo vse sečne ostanke za steljo. Pogosto pospravljajo tudi sečne ostanke v državnih gozdovih, če so v bližini kmetij.

Na 10% delovišč lastniki zasebnih gozdov ne pospravljajo sečnih ostankov iglavcev. To so predvsem tisti, ki od donosa iz gozda niso odvisni. Navadno so to nekmetje.

Grafikon 7: Veje smreke, jelke in bora so zložene na kupe tako, da so prekrite debelejši deli vej, vrhač in neobeljeni sečni ostanki

Pri redčenju in panjevski sečnji so debelejšše veje listavcev razžagane in razprostrte po tleh na 10% delovišč v zasebnih gozdovih in na 27% delovišč v državnih gozdovih. V zasebnih gozdovih so delno razžagane in razprostrte veje listavcev na 60% delovišč, v državnih gozdovih pa na 36% delovišč. V državnih gozdovih ni bilo primera, da veje ne bi bile razžagane in razprostrte po tleh, medtem ko je bilo v zasebnih gozdovih takih primerov 10%. Primerov, da vej ni bilo treba razžagovati in razprostirati po tleh, je bilo v državnih gozdovih 36%, v zasebnih pa 20%. Do takih primerov je prihajalo tam, kjer so lastniki gozdov debelejšše veje listavcev izdelali v drva. V državnem gozdu pa drva pogosto izdelujejo delavci za lastne potrebe.

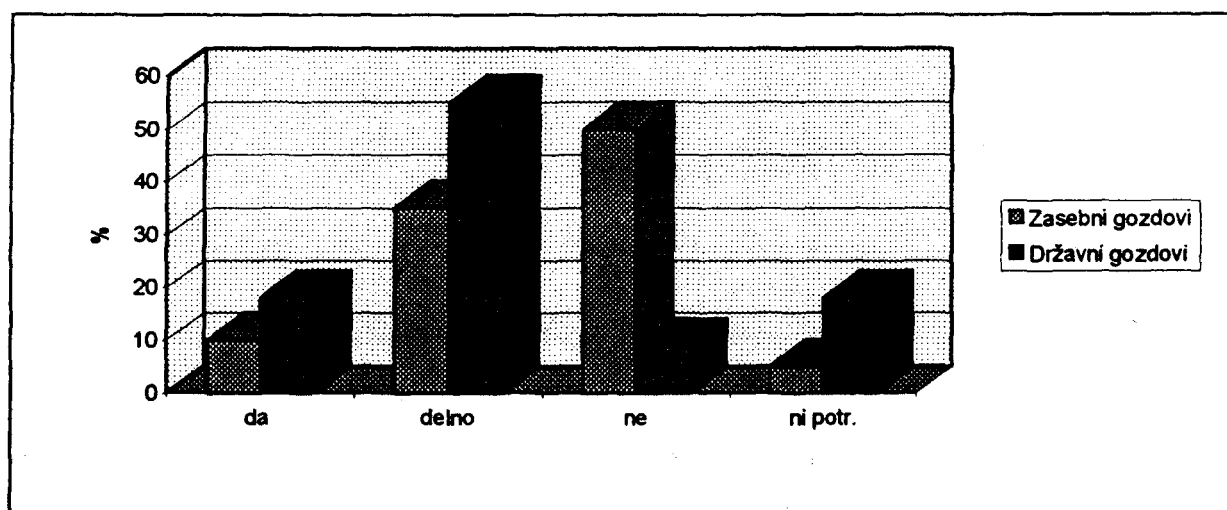

Grafikon 8: Pri redčenju in panjevski sečnji so debelejšše veje listavcev razžagane in razprostrte po tleh

Sečnih ostankov v nobenem primeru (niti v državnem, niti v zasebnem sektorju) ni bilo treba po končanem poseku na deloviščih, kjer je bila predvidena umetna obnova, primerno razžagati in zložiti v redi in kupe tako, da je bila površina pripravljena za sajenje, ker v nobenem primeru ni šlo za končni posek.

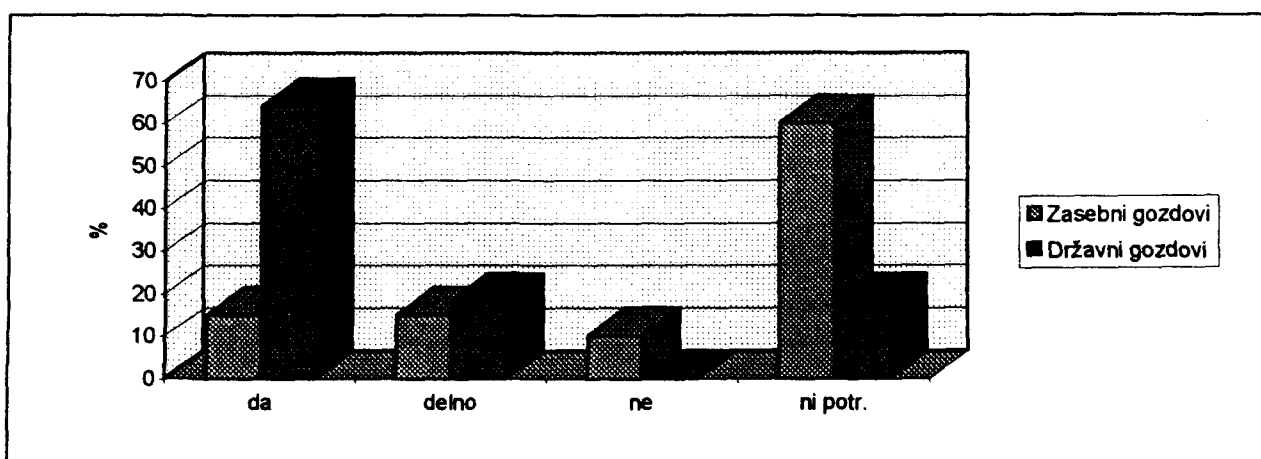
V državnem gozdu so v vseh primerih nastale na stoječih drevesih minimalne dopustne škode zaradi vlačjenja sortimentov. Prav tako je v zasebnih gozdovih nastalo 95% dopustnih škod zaradi vlačjenja sortimentov, v 5% pa so minimalne dopustne škode nastale delno. Delne poškodbe so nastale tam, kjer so sortimente vlačili neposredno na kamionsko cesto. Tako dreves ob vlaki niso mogli poškodovati.

V zasebnih gozdovih so poškodovane vlake po končanem delu popravljene na 10% delovišč, medtem ko so v državnih gozdovih po končanem delu pospravljene na 18% delovišč. Delno so pospravljene v zasebnih gozdovih na 35% delovišč, v državnih gozdovih pa na 55% delovišč. Nepopravljenih vlak je v zasebnih gozdovih kar 50%, medtem ko jih je v državnih le 9%. Primerov, da vlak ni bilo treba popravljati, je bilo v zasebnih gozdovih 5%, v državnih gozdovih pa 18%. Zaskrbljujoč je podatek, da je v zasebnih gozdovih po končanem delu nepopravljenih kar 50% vlak. V mnogih primerih je to posledica nezainteresiranosti in malomarnosti lastnikov gozdov, ki niso kmetje in nimajo odnosa do gozda. Taki lastniki se vračajo v gozdove v daljših intervalih, posekajo večje količine lesa, nato pa gozd prepustijo samemu sebi. Znani so tudi primeri, ko lastniki ne popravijo vlak zaradi medsosedskih sporov. Teh je v razdrobljeni gozdni posesti, kakršna je v GE Laško, precej.

Grafikon 9 Poškodovane vlake so po končanem delu popravljene

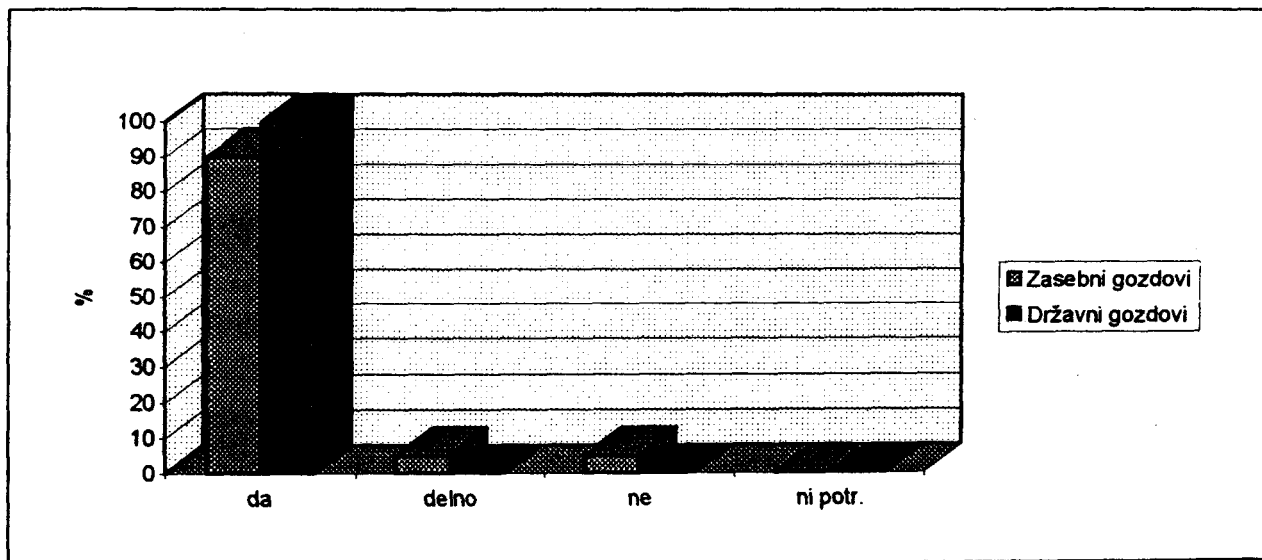
V državnih gozdovih so poškodovani deli cestišča popravljani in očiščeni na 64% delovišč, medtem ko so v zasebnih gozdovih popravljani in očiščeni le na 15% delovišč. Delno so poškodovani deli cestišča popravljani in očiščeni v državnih gozdovih na 18% delovišč, v zasebnih gozdovih pa na 15% delovišč. V državnih gozdovih ni bilo primera, da bi poškodovani deli cestišča ne bili popravljani in očiščeni, medtem ko je bilo takih primerov v zasebnih gozdovih 10%. Primerov, da deli cestišča niso bili poškodovani in jih zato ni bilo treba popraviti in očistiti, je bilo v državnih gozdovih 18%, v zasebnih gozdovih pa 60%. Iz teh podatkov se vidi, da v državnih gozdovih za gozdne ceste dobro skrbijo, medtem ko v zasebnih gozdovih praktično ne in so zadeve prepuščene naključju. Izvajalsko podjetje GG Celje kot koncesionar vsako leto organizira poravnavanje vseh kamionskih cest v kompleksu državnih gozdov ter čiščenje jaškov, propustov, koritnic, muld itd. V zasebnih gozdovih do takih dogovorov med lastniki gozdov ne prihaja. V zasebnih gozdovih je zanimiv visok delež nepoškodovanih cestišč, ki jih ni bilo treba sanirati (60%). V precejšnjem delu zasebnih gozdov so nekdanje gozdne ceste postale krajevne ali lokalne. Zaradi tega je veliko cest do vasi in zaselkov na podeželju asfaltiranih. V teh primerih lastniki gozdov v zasebnem sektorju pazijo na asfalt. Zato vedno pripravijo sortimente na vlakah ali ob cesti, tako da ga kamion doseže s ceste. Tako se izogonej poškodbam cestišča.

Grafikon 10: Poškodovani deli cestišča so popravljani in očiščeni (jaški, propusti, ...)

V državnih gozdovih so vsi odpadki tehnologije v celoti odstranjeni, ker predstojniki delavcev tako zahtevajo. V zasebnih gozdovih so odpadki uporabljene tehnologije odstranjeni na 90% delovišč, na 5% delovišč so odstranjeni delno, na 5% delovišč pa odpadki uporabljene tehnologije niso

odstranjeni. Tu se vidi, da je odnos do gozda v zasebnih gozdovih drugačen kot v državnih. Posebej se mačehovsko obnašajo do gozda lastniki, ki niso kmetje in vidijo v donosu iz gozda le dobiček, ne pa vir preživetja.

Grafikon 11: Odstranjeni so vsi odpadki uporabljene tehnologije

Drugi objekti v gozdu (jaški, propusti, kašte, krone opornih zidov, mostov, muld, varovalnih kamnov, ograj) v državnih gozdovih niso bili poškodovani. Tudi v zasebnih gozdovih je bilo nepoškodovanih 55% preostalih objektov v gozdu, v 45% pa takih objektov ni bilo. Na te objekte izvajalci zelo pazijo, še zlasti v zasebnih gozdovih, ker se zavedajo, da je njihova sanacija draga in bi jim ob že tako skromnem dohodku iz gozda ostalo še manj.

Pomožna skladišča za les v gozdu so počiščena skoraj v vseh primerih. V zasebnih gozdovih celo nekoliko bolj kot v državnih. Kmetje porabijo ostanke s skladišč za drva. V državnih gozdovih je zaradi velikega žledoloma v začetku letošnjega leta napadla velika količina drobnih sortimentov. Te je sedaj zaradi prenasičenosti trga težko prodati. Primerov, da bi v gozdu ostajal tehnični les, nismo opazili.

V državnih gozdovih so dodatna navodila iz gozdnogojitvenega načrta upoštevana v vseh primerih, medtem ko so v zasebnih gozdovih upoštevana na 85% delovišč, na 10% delovišč so upoštevana delno, na 5% delovišč pa niso upoštevana. Dodatna navodila iz gozdnogojitvenega načrta niso upoštevana predvsem v tistih primerih, kjer lastnik izkorišča gozd prekomerno. Taki navadno

zaposijo za odkazilo, nato pa posekajo tudi neodkazano drevje. Naloga revirnega gozdarja v takem primeru je, da ob pregledu sečišča ugotovi količino posekanega lesa brez odkazila, nato pa presodi, če je treba lastnika prijaviti gozdarskemu inšpektorju.

V državnih gozdovih izvaja dela v vseh primerih GG Celje, ki ima s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov podpisano pogodbo o izvajanju del. V zasebnih gozdovih na svojih parcelah izvaja delo 75% lastnikov, 5% lastnikov izvaja dela na svoji parceli z medsosedsko pomočjo, kar 20% lastnikov pa del v svojem gozdu ne opravi, ampak zato najamejo drugega izvajalca.

Mislím, da je ravno pri teh 20% lastnikov strokovnost dela v gozdu najbolj vprašljiva, saj vsak tak izvajalec stremi le po čim večjem zaslužku. Za pravilnik o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spraviu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov pa niti ne ve, da obstaja.

5 SKLEP

Pravilnik o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spraviu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov v državnih gozdovih upoštevajo bolj kot v zasebnih. Izvajalsko podjetje, ki je koncesionar v državnih gozdovih, ima pred drugimi izvajalci tudi ekonomsko prednost, saj zaradi možnosti boljše organizacije, večje strokovne usposobljenosti, večjih fizičnih učinkov, boljšega izkoriščanja zmogljivosti delovnih sredstev ter večje kakovosti opravljenega dela (WINKLER 1994), dosega boljše učinke ob manjših poškodbah na sortimentih, gozdnih tleh ter stoječemu drevju. V zasebnih gozdovih prevladuje drobna posest. Zato rabijo lastniki gozdov les predvsem za domačo porabo in od gozda nimajo pomembnejših tržnih presežkov. V takih razmerah ima revirni gozdar pomembno nalogo pri svetovanju in osveščanju lastnikov, kako naj gospodarijo v svojem gozdu. Naloga revirnega gozdarja je tudi, da seznaní lastnike s pravilnikom. Kmet, ki je od gozda odvisen in mu je gozd temelj preživetja, se bo vedno obračal na gozdarja in bo tudi delal v skladu s pravilnikom. Problem se pojavlja v razdrobljeni gozdni posesti, kjer nekateri lastniki ne kažejo interesa za sodelovanje z gozdarsko stroko. Še posebej se pojavi problem pri tistih, ki niso kmetje in vidijo v gozdu le materialne koristi. Taki se navadno ne ozirajo na pravilnik in naredijo v gozdu precej škode.

6 SUMMARY

The Regulations on the execution of felling, clearance of wood residue, skidding and stacking of forest timber assortments are followed to a larger extent by state-owned forests than by private forests. A forest work contractor which is also a concessionaire in state-owned forests has an economic advantage over other contractors, since on account of the possibility of better organisation of work, better professional competence, higher physical efficiency, better utilisation of the capacity of machinery, and higher quality of work (Winkler 1994), such a contractor attains a better performance but does less damage to timber assortments, forest floor and standing trees. Private forests are characterised by a very high fragmentation. Therefore, forest owners use wood mainly for their own needs and have no surplus wood to sell. Under such circumstances, a district forester has an important role in counselling forest owners as to how they should manage their forest. It is also a district forester's duty to inform the owners about stipulations of the above mentioned regulations. A farmer who makes his living from the forest will always turn to a district forester for advice and will also follow the above regulations. Problems arise in fragmented forest property, in which some owners do not show themselves prepared to co-operate with the Forest Service, and especially if owners are non-farmers who see the forest only in terms of material benefits. Such owners, as a rule, do not act in accordance with the above regulations and do much harm to the forest.

7 VIRI

- KOŠIR, B., 1985. Poškodbe sestojev pri sečnji in spravilu lesa. Gozdarski študijski dnevi, Portorož, 1984, BF, VTOZD za gozdarstvo, Ljubljana, s. 93-100.
- LJUBEC, M., 1993. Sanacija poškodb gozdnega drevja z zaščitnimi premazi. Diplomaska naloga, BF, Oddelek za gozdarstvo, Ljubljana, 88 s.
- MEDVED, M., 1992. Nekateri poudarki iz ankete z lastniki gozdov. -GozdV 50, 1992, 1, s. 33-43.
- PAPAC, B., 1992. Prostorska in časovna predstavitev nastanka poškodb pri sečnji in spravilu lesa s traktorjem. Diplomaska naloga, BF, Oddelek za gozdarstvo, Ljubljana, 79 s.
- WINKLER, I., 1994. Gospodarjenje z zasebnimi gozdovi. BF, VTOZD za gozdarstvo, Ljubljana, 95 s.
- Pravilnik o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov. -Ur.l.RS št. 55, 16. IX. 1994, s. 3240-3241